

Revista d'Igualada

SUMARI:

Responsabilitat i acció (editorial). — *Els jueus a Igualada*, per Gabriel Castellà. — *L'exposició d'Albert Ràfols*, per J. Planas. — *D'excursionisme*, per Antoni Borràs. — *Dues siluetes egrègies*, per Lluís G. Serra i Atzet. — *Els nous Goigs al Sant Crist d'Igualada*, per Joan Riba i Faura. — *Un nou menhir*, per Amador Romani i Guerra. — *Hiperbolismes*, per Jordi. — *Bibliogràfiques*. — *Garba*. — *Gravat*: *El menhir de Cabrera*, clixé de mossèn Pere Bosch. — *Caricatures*: *Suggestions*, per J. Junceda i Ll. Riba i Martí.

Banc Comercial de Barcelona

CAPITAL: 25.000.000 DE PESSETES

TOTALMENT DESEMPORSAT

CASA CENTRAL: PASSEIG DE GRACIA, 3 i 5

BARCELONA

SUCURSALS i AGENCIES:

Olot, Tarragona, Tortosa, Valls, Amposta, Ripoll,
Mora d'Ebre, Seu d'Urgell, Vendrell, Arbós, Gandesa,
Montblanch, Morell, Torredembarra, Santa Coloma de
Queralt, Vilaseca

BANCS ALIATS:

BANC DE PRÈSTECES I DESCOMPTES

CASA CENTRAL: BARCELONA

SUCURSALS:

Badalona, Berga, Figueres, Girona, Granollers, Igualada,
Inca (Balears), Lleida, Manacor (Balears), Manresa,
Palma de Mallorca, Sant Feliu de Guixols, Port-Bou,
Santa Coloma de Farnés, Tàrraga, Vich

Banc Internacional de Indústria i Comerç

CASA CENTRAL: CARRERA SANT JERONI, 43

MADRID

SUCURSALS:

Aguilas, Albacete, Alacant, Ayamonte, Càdiç, Caravaca,
Cartagena, Cieza, Elx, Hellin, Huelva, Illa Cristina,
Lorca, Màlaga, Melilla, Múrcia, Orihuela, Puerto de
Santa Maria, San Fernando, Sanlúcar de Barrameda,
Sevilla, Totana, València, Yecla

TOTES LES OPERACIONS DE BANCA, BORSA
I CANVI

S. MONTFORT

SASTRE - MODISTO

SALMERON, 56, PRAL. 2.^a

GRACIA

ALMACENES ALEMANES

La casa que ven a més bon preu de Barcelona

Relotgeria.—Bisuteria.—Objectes per a presents.—
Articles de pell.—Útils per afaitar i focador.—
Articles per a fumador.—Perfumeria.—Articles de
escriptori.—Fonògrafs i discs.—Òptica.—Fotografia.
Electricitat.—Radiotelefonía

Juguets.—Bateria de cuina.—Articles per a la taula.
—Cristall.—Llosa.—Porcellana.—Alumini.—Esmalt.
—Mitges i mitjons.—Calçat.—Corbates.—Lliques.—
Elàstics.—Paraiqües.—Guants.—Ombrel·les.—
Bastons.—Vanos.—Esport i viatge.

Pelai, 20 i 24

BARCELONA

BANCO CENTRAL

Capital Autoritzat: 200.000.000 pessetes.

Capital Desemborsat: 60.000.000 pessetes

Fondo de Reserva: 20.000.000 pessetes.

M A D R I D

INTERESSOS DE COMPTES CORRENTS EN PESSETES

A la vista: Dos i mig per cent anual.—A vuit dies preavis: Tres per cent anual.—A tres mesos: Tres i mig per cent anual.—A sis mesos: Quatre per cent anual.—A dotze mesos: Quatre i mig per cent anual

CONSIGNACIONS A VENCIMENT FIXE:

Aquestes consignacions, que admet el Banc per l'import de la quantitat que entrega el client, donen un interès de tres i mig per cent anual a tres mesos, de quatre per cent a sis mesos i quatre i mig per cent a un any.

Caixa d'Estalvis: Interès de quatre per cent anual.

Totes les operacions de Banca i Borsa

SUCURSALS:

Albacete, Alcalà la Real, Alcàzar de San Juan, Alcoy, Alacant, Almansa, Almeria, Andújar, Antequera, Archena, Arenas de San Pedro, Arévalo, Astorga, Avila, Ayora, Badajoz, Balaguer, Barcelona, Barco de Avila, Beas de Segura, Bellpuig, Benavente, Berga, Campo de Criptana, Carcabuey, Carcagente, Carmona, Cazorla, Cebreros, Cervera, Cisterna, Ciudad Real, Córdoba, Deimiel, Dos Hermanas, Enguera, Haro, Hellin, Igualada, Jaén, Játiva, La Bañeza, La Carolina, La Roda, León, Lleida, Linares, Logroño, Lora del Río, Lorca, Lucena, Madrid, Málaga, Manresa, Manzanares, Marchena, Martos, Mataró, Medina del Campo, Mora de Toledo, Morón de la Frontera, Murcia, Nájera, Novelda, Ocaña, Oropesa, Osuna, Peñaranda de Bracamonte, Piedrahita, Priego de Córdoba, Ponferrada, Porcuna, Puente Genil, Quintanar de la Orden, Reus, Ronda, Sahagún, San Clemente, Santa Cruz de la Zarza, Sevilla, Sigüenza, Sueca, Talavera de la Reina, Tarancón, Toledo, Tomelloso, Tortosa, Torredelcampo, Torredonjimeno, Torrijos, Trujillo, Ubeda, Utrera, València, Vilacañas, Villa del Río, Villanueva del Arzobispado, Villarrobledo, Villarrubia de los Ojos, Yecla.

Filial: BANG DE BADALONA, Badalona

SUCURSAL A IGUALADA:

Rambla General Vives, 16 i Sant Cristòfor, 31. — Telèfon, 16. — Apartat, 32. — Direcció Telegràfica: CENTROBAN

REVISTA D'IGVALADA

Any I

Octubre de M.CM.XXIX

Núm. 5

RESPONSABILITAT I ACCIÓ

EN realitat, els actes que mouen els homes a una acció determinada, no obeeixen sempre a un previ examen de la responsabilitat que comporta l'acció en si. Per a comprovar com és exacta aquesta afirmació no cal sinó analitzar amb justícia i equanimitat la manera d'obrar dels homes en general, dintre l'ample marge que va de l'adolescència a la senectud. Més que accions definides i basades en un ideari personal, veureu una seqüència d'actes absurds i tradicionals que, si s'ou pessimistes, us arribaran a semblar inevitables i fatals: grisor d'idees, covardia en afrontar els problemes socials, inhibició preconcebuda, manca d'interès per les coses de l'esperit.

Una de les causes que, al nostre entendre, influeixen més en la veritat de l'anterior constatació, és una negligència general del sentit de la responsabilitat.

Gireu els ulls al vostre entorn i us serà molt possible de trobar gent que, tot i ésser dotats d'una intel·ligència ben clara, no han encertat a encarrilar llurs activitats de forma prou profitosa per a ells i per a la societat que els volta. Han obrat com autòmats i la flama de llur esperit s'ha apagat d'un sol buf. Llur vida ha succeït sense ambicions en mig d'una grisor d'ideals i de cara solament a un materialisme morbós.

Ens sembla que donem a les nostres accions un interès molt relatiu. Obrem lleugerament i no tenim en compte les conseqüències que poden derivar d'un acte poc meditat, quan de fet hauriem de voler reconèixer una gran importància a tota llei d'activitats, de la més insignificant a la més extraordinària, i examinar, en tota qüestió, el dret i el revers, els avantatges i els inconvenients.

És indubtable que si convenim en concedir als nostres actes una responsabilitat, (que forçosament obligaria a precedir qualsevol acció d'un raonat examen) arribariem a obtenir un notable millorament social.

I evitariem la influència nefasta que aquest estat de coses exerceix en l'ambient, i un perill, que cal combatre, per a la causa del vertader idealisme.

ELS JUEUS A IGUALADA

PER GABRIEL CASTELLÀ

A l'Edat Mitjana era cosa freqüent l'existència de famílies jueves en algunes poblacions de Catalunya. Recordant aquest fet i l'article d'En Carles Rahola, aparegut en el número passat, raonant sobre la conversió del jueu Josep Esteve de Girona, ens suggereix avui la idea de parlar d'algunes famílies jueves que habitaren a Igualada, com n'hi hagué a Manresa, Calaf, La Llacuna, Cervera, i Santa Coloma, per no esmentar altres llocs. Heu's ací les notes recollides:

Mestre Issaac Bonanasc. Jueu que exercia la medicina el qual, mitjançant consentiment del Consell general de la vila, fou contractat en 1355 pels síndics de la mateixa, per a assistir els habitants en cas de malaltia, prometent-li un salari anual de 200 sous barcelonins.

Abraam ça Sala. Fill de Vives ça Sala, aquest jueu, envers l'any 1337, signava cessió de totes les escriptures que aportà un tal Samuel Coffren, altre jueu. En 1324 mitjançant albarà havia fet declaració de l'esmerç de deu lliures que restaven del dot de sa difunta germana.

Jacó de Beers. Juntament amb l'anterior, aquest jueu era estadant de Vilanova del Camí, i en 1329 els batlles igualadins lliuraren a favor d'ambdós un guiatge o salconduit, per tal que poguessin venir a residir a la nostra vila, sense cap impediment.

Vidal i Issaac Haçet. Dos jueus que en 1328 van prometre a Vidal Mossé, jueu de Barcelona i procurador dels secretaris de l'aljama barcelonina, que compareixerien a pagar cent sous que devien, per raó de les col·lectes fetes per dita aljama.

Crésques Aaron. Vivia primerament a Igualada i es traslladà després a Jorba, on habitava un seu germà nomenat Abraam Aaron. En judici davant la cort de la batllia igualadina, en 1366 va confessar deure a En Pere Vidal, comerciant de draps de la vila, vint sous barcelonins, per la compra de panyos.

Bonjubà Jucef Aviçmel. Fou un sastre jueu, habitant a La Llacuna, que en 1402 havia passat a residir a Igualada, obligant-se, en un document, a ésser bo, fidel i lleial al senyor Rei, i monestir de sant Cugat del Vallès, i a la universitat d'aquesta vila i als seus habitants.

Vidal de Florençac. A instància d'aquest jueu i son correligionari Salomó Caravido, la vila ordenà en 1343 que els jueus domiciliats dins Igualada no paguessin impost del vi que venguessin a d'altres jueus. El seu pare era mestre Agim, segurament metge u home de lletres.

L'existència d'aquest i d'altres jueus es veu sovint en apuntacions de deutoris a favor llur, que consten en els llibres vells dels nostres arxius, sobre tot els registres de la batllia, obrants de la parroquial de santa Maria, quals instruments va revisar mossèn Joan Segura, fa prop d'una trentena de anys.

Com sigui que els jueus contribuïen a les càrregues comunals, se'ls considerava com un element de riquesa, i fins algun poble a major abundor recabà privilegi especial del senyor Rei per a tenir famílies d'aquella mena. A favor d'Igualada, En Pere IV d'Aragó va atorgar un de tals privilegis, signat a la ciutat de Lleida als 23 de maig de 1352 on es llegeix: "...per remunerar i satisfer en alguna manera los lloables treballs cada dia en favor nostre fets, concedim a vosaltres, dits jurats i prohoms de dita vila, presents i esdevenidors i us donam plena facultat, per vosaltres ben merescuda, per poder-vos procurar i poder tenir deu famílies o cases de jueus, amb llurs albercs, fills, mullers, famílies i bens, procedents de qualsevol comtats, vescomtats, baronies o senyories.

Afegeix el propi document reial que aquestes deu cases o famílies de jueus estarien exemptes de pagar cap subsidi al monarca, i autoritzava igual-

ment als Jurats d'Igualada per a què elegissin "lloc avinent y bastant, on dits jueus puguen habitar i construir sinagoga, com també fossar fora vila, però en terme d'aquesta, en lo qual puguen sepultar llurs cossos segons el costum i ritu llur."

No res menys es donaren casos de jueus conversos, puix en el Registre de la universitat de la

vila, corresponent a l'any 1344, s'hi nota com de manament dels síndics de la mateixa vila, el bosser Ramon Sagrera va fer entrega de cinquanta sous barcelonins a Pere Vidal, convertit a la santa fe catòlica, i altres trenta sous a Ramon Guillem, també convers. ¡Si seria un premi a la tramudança de ses creences!

* * *

L'exposició d'Albert Ràfols

PER J. PLANAS

Tal com anunciàvem en el nostre nombre anterior, l'artista Albert Ràfols ha exposat aquests dies una trentena d'obres a la sala de la Casa de Cultura de la Caixa de Pensions. Aquesta exposició, que ha vingut a enriquir el nostre índex ja una mica important, ha resultat un èxit considerable del qual participen exposant i organitzadors a la vegada.

El nombrós públic que ha desfilat per davant de les teles, haurà pogut comprovar que no eren exagerades les afirmacions del nostre company Abel Ribelles, quan en fer la presentació d'aquest pintor, anunciava la seva exposició com un bell espectacle: en realitat, cap altre nom no fóra tan apropiat com aquest per a qualificar-la.

I és que aquest jove pintor es salva de la monotonía que acusen altres paisatgistes, alguns d'ells ben eminents, tanmateix. La seva exposició, no és un seguit de motius teatralitzats, que se'ns ofereixen l'un darrera l'altre, i que no ens emocionen ni poc ni gaire per estar, en certa manera, fora del nostre abast. Ben al contrari, el nostre amic és

paisatgista pura i simplement, sense afectació, sense dramatisme. Els seus quadros són altres tantes impressions ràpides, ben amarades de llum, que queden fixades en la retina de l'artista amb la seguretat d'una placa fotogràfica. Després d'això, comença la seva tasca de pintor, caracteritzant i donant sentiment a aquest paisatge, aparentment incolor, que us sobta tot fent via, fixant els colors i evocant els termes amb el gran sentit de la proporció i de la plasticitat que és una de les qualitats més acusades d'aquest artista. Per això, com dèiem en començar, la seva exposició constitueix un espectacle, un espectacle sempre bell, sempre variat i interessant. Al costat de les teles, els seus aigües forts destaquen per l'austeritat de la seva execució, mostra ben palesa del mestratge obtingut per l'artista en aquest aspecte de l'art.

Resumint, aquesta exposició d'Albert Ràfols ens ha causat una boníssima impressió, que ens fa esperar amb una confiança absoluta les seves futures realitzacions.

D'EXCURSIONISME

PER ANTONI BORRÀS

JOAN Estelrich a les planes de *La Veu de Catalunya* i Carles Soldevila des de *La Publicitat* han escrit interessants articles sobre la crisi del llibre. Es dolen de què el nostre poble llegeix poc, de què pateix la mania de tastaolletisme, de començar col·leccions i no acabar-ne cap, i la major part d'escriptors i editors que han intervingut en la discussió han coincidit en un mateix punt: L'actual generació sofreix una accentuadíssima crisi de caràcter.

Això no és, amb tot, cap descobriment. No fa pas molt, que l'admirable i culte excursionista Josep M. Batista i Roca inicià un debat en un Centre Universitari Barceloní, sobre si la preponderància en l'educació de la joventut havia d'ésser per intel·ligència pura o bé per educació del caràcter. En Batista i Roca es manifestà ferm partidari del caràcter; però el Canonge de la Seu de Barcelona doctor Carles Cardó féu una excel·lent peroració decantant-se per la intel·ligència pura.

Davant d'aquesta divergència de criteri s'invità el nombrós públic concurrent a emetre la seva opinió; i, ja sigui pel prestigi de què gaudeix en aquell Centre el propugnador de la segona teoria, o bé per la manca de preparació dels oients en aquesta mena de problemes, el cas és que es fallà per majoria a favor de l'intel·ligència pura.

El resultat obtingut esperonà més encara l'optimisme d'En Batista i Roca el qual, ajudat pels homes que es preocupen del millorament racional del poble, intentà atreure's la joventut excursionista que començava d'agonitzar per excés de ciència en una banda i en l'altra per l'existència dels anomenats menja-quilòmetres i embruta-parets, que deixaven malparada la cultura.

L'excursionisme com a cosa viva que és, ha sabut adaptar-se al moment històric en què ha

viscut i, precisament, quan a casa nostra tot era per fer en la tasca de recuperació, els que corrien per les muntanyes compliren el seu deure, cercant pels pobles la paraula que anava perdent-se, i salvant així la llengua pròpia. Visitant monuments i recollint llegendes, reconstruïren la història i acolliren el batec de l'ànima del nostre poble.

Avui tenim institucions que acompleixen l'obra de depuració lingüística, d'estudis de història natural, arqueologia, folklore, tot i que han de continuar la seva feina cultural. L'excursionisme, té actualment altres missions més necessàries a complir.

Vivim en el segle de les grans velocitats, de la febre americanitzada de batre records i és ara precisament, quan l'excursionisme ha reconcentrat tots els seus esforços per a assolir un ideal col·lectiu de superació del caràcter.

Aquest ideal sembla interessar els moralistes i pedagogs i tots els que es preocupen de l'avenir dels pobles, no precisament pels avantatges individuals que reporta, sinó per profit de la col·lectivitat.

Les contínues sortides al camp i a la muntanya fan l'esperit sà, optimista i noble, i crea lluitadors incansables, de cor obert i de ferma voluntat. La pràctica de l'excursionisme ensenya a valdre's de si mateix per a vèncer els obstacles que ofereix la Naturalesa i fa innecessari l'encoratjament d'un públic apassionat i exigent.

L'excursionisme no té públic ni és possible que en tingui mai. Com espectacle és monòton, no ofereix cap emoció a l'espectador i hi esdevenen actors i espectadors alhora, els qui el practiquen.

L'exercici al camp després de la reclosió que el treball imposa, és per a l'organisme, d'una acció benèfica abastament reconeguda. De més a més, fent viu contrast amb la vida mecanitzada de la ciutat a on tot està previst i a on tot serveix un orde

prèviament establert, l'excursionisme forma, estimula i afina els sentits d'observació i de inducció que ajuden l'individu a batre i a superar els obstacles i les dificultats de la vida.

L'excursionisme, i més el *camping*, és encara una veritable escola de solidaritat que us fa viure en contacte directe amb la terra. Saber que sols podeu confiar en les pròpies forces per a resoldre totes les dificultats, tenir la sensació de què sou absolutament lliures, però aprendre i coordinar la vostra llibertat i els vostres actes amb els dels altres: menjar i dormir sota una mateixa tenda, és obra d'un alta valor social, per tal com agermana sense

necessitat de prèdiques moralistes, i crea espontàniament l'orde de disciplina.

L'haver d'anar al poble proper a recollir mines- tra o fer llenya per al foc, crea instintivament l'es- perit de decisió del treball i de cordial cooperació esborrant el mal ús que es fa de la paraula disci- plina, que molts creuen que s'ha de imposar com a la caserna.

Jo crec que l'excursionisme ajudat del *camping* avui és una bona escola per a l'educació del caràcter de la joventut i de fàcil adaptació a la nostra manera d'ésser.

Igualada, 15 - X - 29.

DUES SILUETES EGRÈGIES

PER LLUÍS G. SERRA I ATSET

LA jove generació actual, si no demana, almenys acull amb simpatia vivíssima la reedició de les obres dels qui empengueren la literatura catalana envers l'ampla via per on avui senyorilment ambula.

Hauria estat, efectivament, una mancança als nostres literats més gloriosos i envers nosaltres mateixos que haguéssim negligit o menyscurat la incorporació, a les edicions actuals, de Jacint Verdaguer, el sacerdot poeta, i de Joan Maragall, a més d'altres noms ben obiradors.

Deixant apart, per ara, a aquells en qui cristal·litza l'anhel del nostre renaixement — com Bonaventura Carles Aribau, Joaquim Rubió i Ors, Manuel Milà i Fontanals, Antoni de Bofarull, Marian Aguiló, etc.—calia, almenys, que la joventut qui fressa els camins de la curiositat i del daler de coneixements, pogués tenir fàcilment a les seves mans — en belles edicions adaptades a l'ortografia avui fixada—la producció dels precursors de l'actual constel·lació literària. I calia, tanmateix, que aquests fossin, d'una manera especial, aquells qui fugint dels balbuçeis de la parla depauperada i envilida, li infongueren nova saba i vigoria per tal que amb ella fos possible expressar-hi els anhels més nobles, les emocions més pures, els més sagrats afectes...

Tots els idiomes assenyalen llur naixement amb la poesia, i és també la deessa Pal·las Atenea qui presideix el reviscolament llur. La llengua catalana, als nostres sentits "més dolça que la mel", no podia eixir-se d'aquesta llei fixada, i per això sorgí, de bonhora, el qui amb grapa ciclòpia la féu adulta.

* * *

Jacint Verdaguer (Folgueroles 1845 - Barcelona 1902), fou qui per missió de la Providència obrà el miracle.

Jove encara i gairebé desconegut, es revelà,

sobretot, en els Jocs Florals de 1887. Tots els mestres de l'època el saludaren amb joia immensa, perquè veieren en ell l'ungit. Pompeu Gener el col·locà totseguit, amb previsió sàvia, al costat de Homer i Virgili. Josep Ixart, Milà i Fontanals, Frederic Mistral, el mateix Menéndez i Pelayo i fins Joan Maragall, més ençà o més enllà, manifestaren entusiàsticament la seva sorpresa i admiració pregona.

El primer mèrit d'En Verdaguer i no el menor, fou la seva ingent — quasi podríem dir pacient i heroica — tasca de reconstrucció filològica, que aconseguí furgant en els indrets més incorruptes del nostre poble.

Quan a l'any 1868—segons Valeri Serra i Boldú — fou signat amb paraules profètiques per Mistral, després d'ésser refusat l'esboç de *L'Atlàntida* als Jocs Florals de Barcelona, pocs devien pensar en la volada magnífica que prendria el geni d'aquell estudiant de Vich, cofat amb la clàssica barretina morada, i la glòria immortal que en pervindria per a la nostra terra i per a la llengua vernàcula.

Fora dels autors peninsulars que ja hem al·ludit, i entre altres, convenen en aquesta afirmació els mateixos Cesare Giardini i A. Schneeberger, antòlogistes que han incorporat els nostres poetes a la cultura italiana i a la francesa respectivament. Diu el primer: "Con *L'Atlàntida* la lingua catalana passa di colpo dal grado d'incerto e tragico balbutire a quella di vera e propria lingua letteraria. Le mani del Verdaguer erano quelle del "buono artiere" carducciano. Il suo amore per la poesia e per la patria fece il resto." Quant a Schneeberger, vegeu com refrenda aquesta opinió unànim: "Jacint Verdaguer allait faire parcourir une étape décisive à la poésie catalane; avec lui elle trouvait un degré de tendresse, de fraîcheur, jusqu'alors inconnu. Verdaguer avait l'instinct profond du catalanisme. Il

aimait la légende, savait découvrir par monts et plaines un mot pittoresque, une ronde expressive; il sortit la poésie lyrique des langes qui l'immobilisaient encore." "Son oeuvre abondante naît, avec naturel, des sources le plus pures de l'inspiration intime. Il a enrichi la langue avec des mots et des tournamures non pas trouvés dans les textes mais cueillis chez le peuple lui-même. Poète de grande imagination, de sentiment profond, d'images et de rythmes ardemment colorés, son nom reste digne d'être placé à côté des plus grands."

Fermall de tot el què s'ha dit i de tot el què podria dir-se de mossèn Jacint Verdaguer, són les paraules que en la seva mort escriví aquell altre gran poeta: Joan Maragall, i que condensen d'una peça la significació literària i racial del geni de Folgueroles: "Todo él está en nuestra nueva lengua catalana: fue su poeta: fue el poeta creador de ella: fue el Poeta, el Dante catalán. Ante su cadáver se ha inclinado la inmensa muchedumbre de los grandes y los pequeños, de los propios y los extraños, como forzados por el terrible viento que se precipita tras el vacío dejado por el paso de un creador."

* * *

Parlar del ressorgiment cultural de Catalunya i dissociar-ne els noms Verdaguer-Maragall és, per ara i tant, un impossible, si es vol heure una idea completa de com la nostra literatura s'incorporà, de cop i volta, amb volada d'àguila reial, dins la correntia universal de les lletres. Tots els altres promotors del refluoriment del nostre esperit empal·lideixen davant aquests dos representants egregis. (Tots, amb l'excepció gloriosa, no caldria dir-ho, de mossèn Costa i Llobera i Joan Alcover, els quals polsaren el plectre amb la daurada lluminositat insular i la sàvia mesura dels clàssics, per bé que no assoliren la popularitat i les eficàcies dels primers, objecte d'aquest intent d'assaig.)

I, malgrat tot, si havem de creure Josep M. Capdevila, "En Verdaguer i En Maragall, de tan diferents, són antagònics."

Joan Maragall (Barcelona 1860-1912) és un espontani. El seu credo poètic fou "dir bellament les coses" i ésser sincer. Ell creia en el moment sagrat de la inspiració, i per això defugia el consell d'Horaci de llimar i polir. Els seus versos foren el resultat dels seus estats emotius, i no ficcions ni productes d'elaboració freda, cerebral; sense realitat, com molts poetes després estil·laren. Els successius estats d'esperit per què Maragall passà, els podeu copsar totseguit en els seus versos. Vegeu-ne, sinó, un dels molts exemples. Ell deixa endevinar les santes cobejances d'un cor enamorat:

*Si promesa tu em fassis, estimada,
ja cap mena d'hivern en mí cabria
ni ara, ni després, ni mai, que portes
tu a dintre els ulls la primavera eterna.*

Àdhuc altres en retrauriem, d'exemples, si ens poguéssim estendre com caldria, que abastament fornirien d'autoritat aquesta afirmació. Maragall, per mitjà de la poesia, exterioritzava a vegades fins i tot allò més íntim. Vegeu-ne un exemple colpidor:

*De joies vull cobrir ta cabellera,
el teu coll i el teu pit, braços i mans,
en memòria de totes les carícies
que vagi fent-te i t'bagi fet abans.*

Aquest sà erotisme d'enamorat, que molts retenen púdicament clos en son interior, l'exterioritza com si el secret fos una nosa; i, encara, és el preludi totjust de "Nuvial", "Conjugal" i "Paternal", aquesta darrera d'un verisme impressionant.

La fama i l'autoritat de Joan Maragall, en vida, fou tanta com després de mort. Escriptor bilingüe, deixà la part més valuosa de la seva obra escrita en la llengua materna, a diferència de mossèn Jacint Verdaguer, qui no n'emprà d'altra. Un dels llocs on és més conegut Maragall és Portugal, segons el seu amic Teixeira de Pascoães, si no ens falla la memòria.

I és que el nostre poeta, com deia un dia el meu docte amic P. Francesc Fàbrega, Sch. P., amb unes quantes de les seves poesies, tansols, s'obre, vulguis no vulguis, les portes del cenacle dels grans prínceps de la lírica de tostemps.

Els nous Goigs al Sant Crist d'Igualada

PER JOAN RIBA I FAURA

LA noble iniciativa d'uns compatricis nostres era justament expressada, cap al mes d'abril, en el cartell-convocatòria del Concurs. Inspirats per llur devoció a la Sagrada Imatge, volien tributar-li un homenatge singular. I, tanmateix, cap de més escatent, de més actual i popular alhora, que "el de la Llengua pairal, retornada, per gràcia de Déu, a plenitud d'espiritual senyoria."

El naixement dels Goigs i l'inici de la nostra decadència són dos fets gairebé simultanis. Però en aquest període gris de la nostra Història els Goigs foren un providencial adveniment. Amb la pietat tradicional recolliren el nirvi de la Llengua; amorosament servaren la llavor d'un arbre esponerós. Els Goigs foren, durant segles, el refugi de la nostra poesia i, a manca dels grans poetes representatius, és de l'anònima massa popular que surten, ça i enllà, aquestes cançons de pregària i panegíric, talment com flors senzilles, exposades sovint a manta petjada matussera. En cada fulla dels Goigs, per entremig de les rimes arcaiques, hi batega l'ànima del poble i hom endevina la meravellòsa harmonia de veus de totes les edats i de tots els estaments.

És just, doncs, i no podia pas succeir d'altra manera, que en la reposició gloriosa de la Llengua en participessin aquells qui foren, anys i anys, els

seus fidels guardadors. I que siguin avui els nostres poetes i els nostres músics, ara de personalitat ben forta i destacada, els qui creïn versos i tonades per tal que el poble pugui expressar la seva pietat amb la parla rediviva.

Així ho ha entès la ciutat d'Igualada. I ha volgut que fos la Llengua pairal, vestida amb totes les gales de la seva reialesa, la que fes de mitjançera entre el poble i el seu Crist miraculós.

Tota religiositat i tota devoció pressuposen una idealitat. Sense aquesta vibració espiritual trobaríem quasi sempre només que rutinarisme i ficció. Però és plaent de remarcar, com un fet transcendent en la història de la pietat igualadina, el moment en què els nous Goigs foren cantats, per primera vegada, en l'ampla nau de la nostra Parroquial Major. No hi pas cap dubte que el poble enfervorit i els homes de lletres i els músics eminents, formaven tots junts, en aquell instant d'emoció, una ànima col·lectiva, vigorosa, destacada, inconfundible. El joiell anhelat per la ciutat i modelat pels orfebres (bella joia espiritual, més perdurable i valuosa que totes les pedres i tots els metalls) era ofrenat al Crist per aquella ànima ideal.

I així, tant com el tribut dels devots igualadins, fou l'homenatge de Catalunya tota.

ltre. Dr. Marian Serra i Esturi, prev.

guanyador del primer premi del Concurs

per J. Junceda

El Jurat qualificador del Concurs

Joaquim Ruyra, Jaume Raventós, Lluís Millet i Josep Forn, prev.
Sugestions de Joan G. Junceda

U N N O U M E N H I R

PER AMADOR ROMANÍ GUERRA

LA PEDRA DRETA DE CABRERA

(BOSCH I FERRAN - 1922)

DESCOBERT l'any 1922 pel nostre amic mossèn Pere Bosch, avui digníssim Rector de la Pobla de Claramunt, no ens fou possible visitar aquest monolit fins el dia 22 del mes passat en què, aprofitant la massa curta visita que ens féu el nostre company d'aficions i car amic, mossèn Pere Rimblas, savi escolapi, ens plagué d'obsequiar-lo amb una excursió en recerca del probable menhir, del qual sols posseïem la fotografia que reproduïm, tret a i facilitada per mossèn Pere Bosch, i les imprecises dades que aquest senyor ens facilità; això és: que s'alçava sota la Casa Blanca de Cabrera i molt aprop del camí que del Castell porta a la masia de la Guitza.

Si bé hom podia quasi assegurar que es tractava d'un veritable menhir, davant la fotografia i dels antecedents certíssims de l'existència d'altres monuments megalítics junt al Castell de Cabrera, com són: el cercat de l'era i altres restes d'amurallament al sur de dit casal, teníem gran interès en estudiar aquella pedra en companyia de persona competent en la matèria, i difícilment podia oferir-se'ns millor ocasió que l'esmentada visita del nostre colega mossèn Rimblas.

Amb tot i les limitades referències amb què férem la recerca, aviat poguérem descobrir la grossa pedra dreta, voltada de pins i a pocs passos a la dreta del camí.

Fet un detingut examen preliminar, de l'estudi queensem efectuar pròximament, vàrem adquirir la seguretat de què estàvem davant d'un veritable menhir, sens obrar ni oferir cap rastre d'intervenció de la mà de l'home, fora, naturalment, del treball indubtable d'erecció.

Té aquest monolit uns 2'50 mts. d'alçària, i està sensiblement inclinat cap a llevant, tenint la forma de llosa, amb l'eix major N O - S E. La natura de la roca és la mateixa que forma allí el terreny. Tocant la cara S O del rústec menhir hi ha un gros pilot de pedregam menut que bé podria ésser les romanalles dels dipòsits de pedres que els transeünts, seguint antiquíssims costums, deixaven després de besar-les, junt a aquesta mena de monuments en ofrena a la divinitat o personatge a memòria del qual s'alçaven, seguint així, inconscients, rituals reculadíssims, possiblement sincrònics de l'erecció dels tals monuments.

Aquestes ratlles, primícies de la pròxima descripció científica de la Pedra dreta de Cabrera, ens plau dedicar-les al descobridor d'aquest interessantíssim monument, mossèn Pere Bosch, el qual ens enriqueix el catàleg ja nodrit, de les estacions prehistòriques de la nostra comarca; agraint-li, a l'ensem, la confiança en comunicar-nos desinteressada i amablement les primeres dades arran de la descoberta.

EL MENHIR DE CABRERA

Citxé de mossèn Pere Bosch

HIPERBOLISMES

PER JORDI

QUAN els Srs. Baumgarten, Raymond, Charcot, Beart i altres s'esforçaven per a definir amb precisió allò que constitueix l'estat neurastènic, no preveien, sens dubte, la generalització d'aquest terme ni l'atribució injusta d'aquest estat a tantes i tantes constitucions d'una fortalesa nerviosa indiscutible. Alguns escriptors sentimentals se l'han monopolitzat bo i considerant-lo insubstituïble en llurs consells a la joventut esmaperduda. I si tenim cabal de moltes astracanades que s'imprimeixen i que podríem citar, potser ens convenceríem de que ésser jove equival a ésser neurastènic. I això no ho consentim de cap de les maneres. Aquesta depressió psíquica i debilitació nerviosa que constitueixen cabalment la neurastènia mai, però, podran ésser un sinònim de joventut.

Concedim, no obstant, que degut al nerviosisme ciutadà modern i a l'esforç pagà de materialitzar les potències humanes, aquest estat neuròtic ha pres possessió en molts individus que es belluguen nerviosament potser perquè han confós el respir amb el *fadig*. Aquest estat, però, efecte moltes vegades, de disbauxes massa poc humanes, hom l'endevina en joves i no joves, car, a fi de comptes, el tergiversar la naturalesa i el freqüentar habitualment histriòniques *soirées* no és pas característica de la joventut. Precisament la neurastènia la destrueix la joventut, puix un jove neurastènic, *clínicament* parlant, és un jove vell, lo qual vol dir també que titllar a la joventut de neurastènica és afirmar una paradoxa inadmissible.

Altrament, si confonguéssim la neurastènia amb depressió moral i raquitisme d'esperit, allavors ja es cuidaria la joventut d'assenyalar un crescut nombre de individus bon xic allunyats de l'edat jove que palesen un raquitisme i una paràlització espiritual anihiladora i absorbent.

Tampoc confondrem mai la neurastènia amb l'estat psicastènic, la definició del qual hom fa consistir en anomalies psíquiques, ço és: en la paràlització quasi absoluta de l'enteniment i en un constant i depriment tremolor o inconsistència de la voluntat. Sens dubte que alguns escriptors amb posició tartarinesca parlant de neurastènia la confonen amb la psicastènia, més extensa i més generalitzada que la neurastènia, car aquesta consisteix, segons Levillain, en una "física malaltia del sistema nerviós, sense, però, ferida anatòmica coneguda".

Això vol dir que no és neurastènic un jove pel sol fet de presentar-se *maniqué* bellugadís o bé inflat de les seves poques qualitats. Pot ésser que es manifesti (i aquesta sí que és una malaltia moral més generalitzada) pedant, afeminat i arrivista, tot i així, però, pot moltes vegades competir nerviosament parlant amb el mortal més panxa-rodó i més senyor Esteve.

La llicència absoluta de molts joves i vells degenerats és veritat que els ha portat desgraciadament a una atròfia moral vergonyosa, ço és: a una psicastènia deplorable i gaire bé sense esperances de guarir-se, la debilitat, però, nerviosa principalment cerebral, lluny d'ésser pròpia de l'element jove és més peculiar de les naturaleses gastades pel refrec inevitable dels anys que passen.

Nosaltres, sempre amics de la joventut forta, generosa i creient, maldarem amb entusiasme perquè els joves anèmics es reconstitueixin en la font saludable de nobles ideals, i també però, alligona-rem als que s'empenyen a no ésser joves, bo i resuscitant en llurs conviccions la dèria de deprimir la joventut i més que res mai permeterem que se'n robi el dolç i entusiasta nom de jove per a controlar-lo amb el cognom esquifit i despectiu de "generació neurastènica".

BIBLIOGRÀFIQUES

Cançons de rem i de vela, per Josep M. de Segarra. — «Col·lecció Les Ales Esteses». Barcelona.

Aquest llibre de poesies de Josep M. de Segarra, que constitueix el vol. 4 d'aquesta nova i ja acreditada col·lecció, té totes les inconfundibles característiques i l'empremta del seu autor. I la reedició de *Cançons de rem i de vela* dins aquesta col·lecció popular, no farà altra cosa que divulgar-les.

La personalitat lírica de Josep M. de Segarra podríem desdoblar-la, és de creure, com la seva mateixa personalitat moral. Com Rubén Darío, i amb les discrepàncies que calgui establir, ama les altures i, en ésser-hi, plau-li aiximateix deixar-se caure, terrejar i a voltes xipollejar una mica. I aquest tarannà seu no és a base d'un conjunt de gradacions harmòniques, sinó a base de contrast i violència i, a vegades, per un xoc ràpid i brutal. Veus-en ací un exemple:

*Tanquem els ulls i el pensament que volí;
i el pensament no pot voló:
jeu vora un mar com una bassa d'oli
que sembla de quilrà.*

i un altre, encara, de més aguditzat:

*Agres amors d'un gat i d'una gata,
i un gos que flaira luf de peix passat...
Damunt el poble el campanar de plata
i la lluna plorant de soledat.*

Altres vegades mescla l'optimisme i l'estat depressiu com si no fossin dos estats antitètics. En quasi totes les composicions sentiu com l'amargura detura l'esclat de la rialla franca i noble, i entela l'encís del somriure:

*Alegria d'anar dintre la dansa,
d'anar cantant desesperadament,
lliures d'odi, d'enveja i d'esperança,
germans del vent mentre no manquí el vent.*

Tots els versos de Josep M. de Segarra són escrits en un català espontani i clar, que invita a llegir-los sense intermitències. I cal constatar que s'ho val, a despit dels defectes que hem senyalat i que el desvaloren, puix En Josep M. de Segarra és, a desgrat de tot, de la fusta dels grans poetes.

La presentació d'aquest volum, com tots els de la Col·lecció, és neta i simpàtica. —Ll. G. S. i A.

La lleialtat a l'època per J. Aiguader i Miró. — Col·lecció «La Sageta». Barcelona.

L'il·lustre director de *Monografies Mèdiques* publica en aquest volum quatre conferències seves donades enguany. Això diu prou bé l'esperit de treball que mou al senyor Aiguader, que, apart de la seva tasca meritíssima i periòdica, encara troba temps per a dedicar-se a d'altres nobles activitats. Ens trobem davant l'home que sent vivament l'anhel de millorar el poble, per mitjà de la difusió de la cultura; és un ideal digne dels més grans elogis.

En el pròleg del volum que ens ocupa es manifesta obertament enamorat dels nostres temps; si bé és cert que el ser humà actual té molts defectes, comparant-lo amb èpoques passades se'n dedueix un remarcable progrés físic i moral a favor de les generacions presents.

La primera conferència fou donada a Sitges. Després de dedicar un cant als esports, fa remarcar al lector, el perill que comporten quan aquests ofeguen, per dir-ho gràficament, l'individu. «No era el braç fort — escriu, referint-se a l'home primitiu — ni la mà dreta ni el peu àgil que li anava donant el regne de la terra; era el cervell.»

La segona conferència porta el suggestiu tema de «Els problemes morals que planteja el maquinisme», i és dedicada a esbrinar els efectes morals que la introducció de la maquinària en el treball reporta.

L'altra conferència, pel nostre gust, és la que trobem més interessant. Estudia l'obrer dintre la seva feina, demostrant com amb la introducció de la maquinària l'home ha caigut novament sota la maledicció bíblica; l'obrer manual, en fer de la seva feina un art, mai no li era aquesta feixuga, car treballava empès per la il·lusió d'avançar en la seva obra personalíssima.

Tanca aquesta col·lecció «La moral en la cultura». És una glossa sobre la necessitat que tenim de lluitar per tal d'ésser útils a la humanitat. «El món ideal, diu el senyor Aiguader, és una batalla continua, cada generació té de vibrar enmig d'aquestes hostilitats i cada home té d'allistar-se a una bandera». —R. P.

—*Històries de la Carn i de la Sang*, d'Agustí Esclasans, la primera edició de les quals, feta per «La Mirada», és totalment exhaurida, sortirà molt aviat dintre la «Col·lecció L. A. E.»

—REVISTA D'IGUALADA publicarà, dins la secció de «Bibliogràfiques», la recensió de les obres que li siguin trameses per llurs autors o llurs editors.

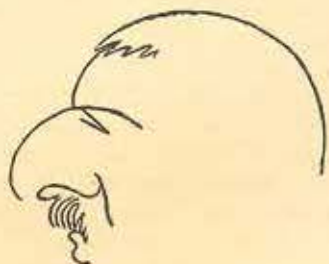

Garba

UN ALTRE ENCERT de l'Associació d'Antics Alumnes i Amics de l'Escola Pia, que amb tanta eficàcia col·labora al desenrotllament de la cultura igualadina, fou l'oferir la seva tribuna cordial, en la última sessió de conversa-conferència, a una legítima valor local, com és la persona del senyor Gabriel Castellà.

EL CONFERENCIANT, VIST PER LLUÍS RIBA-MARTÍ

Explorador infadigable del nostre Arxiu, més per amor a les coses passades que per raons de un càrrec que hauria d'ostentar ben definit, el senyor Castellà posseeix, sens dubte, autoritat innegable en les qüestions de Història local. D'aquí que el tema escollit per a la seva conferència "Igalada és una població de la Segarra?" presentés, baix el punt de vista documental una màxima garantia de serietat.

Prescindint de les intrincades qüestions més pròpies de l'estudi de un geògraf, com és l'escatir el què constitueix la divisió natural de les comarques, el senyor Castellà s'endinsà tot seguit en el sòlid treball, a argumentar la seva afirmació al tema plantejat, en irrefutables raons documentals i històriques reforçades a més amb altres detalls de valor. Després de remarcar com la veu del poble, la més autoritzada de totes les veus, destria perfectament la nostra població de la Segarra, àdhuc en qüestions de meteorologia popular, remunta el senyor Castellà les seves dades a l'any 1333 en què Igalada era ja independent del deganat de la Segarra i posseïa territori propi. A partir d'aquesta dada i fins els temps actuals, va enumerant documents i autors que sostenen successivament i amb innegable autoritat, aquesta mateixa delimitació, acabant amb les opinions moderníssimes de Pau Vila i de Joan Santamaria.

Sentat el fet de la personalitat de la nostra comarca, passà a tractar el conferenciant la qüestió de la seva denominació, que deixa a la consideració dels homes de ciència però amb

tot, i amb un encert lògic indubtable es decanta a favor del nom de Conca d'Òdena, basant-se en detalls dels Arxius de la Casa de Cardona, en una lletra dels consellers igualadins, de l'any 1509, i del fet evident i respectuós de la maternitat de Òdena envers Igalada.

Acabada la seva dissertació, el senyor Castellà fou objecte de vives felicitacions per part de la concurrència, formada de selectes i significats elements locals. REVISTA D'IGUALADA s'hi adhereix efusivament des d'aquestes planes, i es complau en constatar l'èxit merescut de un dels seus més valuosos amics i col·laboradors.—P. P.

L'OFRENA DELS GOIGS AL SANT CRIST premiats en el Concurs, es va commemorar amb una Festa que bé podem qualificar de memorable. L'espiritualitat més pura i la popularitat més espontània es juntaren aquell dia per a honorar el Crist de la ciutat. A més de la principalíssima religiositat de la Diada, ens plau de senyalar la seva encertada i definida orientació eminentment popular. Era l'homenatge més adient al Crist Igualadí que, com deia Mestre Ruyra en el seu bellíssim discurs presidencial "comprenem que, si obrís els ulls, tindria esguards dels bons pares de família de les nostres masies, i que si s'hagués de cofar cap gorra no li escauria millor que la folgada barretina musca."

Poques vegades havia estat possible reunir en la nostra ciutat un conjunt de personalitats tan representatives del nostre moviment cultural. Vegeu, sinó: Joaquim Ruyra, "caporal de les nostres belles lletres", Lluís Millet "caporal de la nostra musicologia", Jaume Raventós, el Chesterton català i encara, a més dels poetes premiats, Cèsar Martinell, l'intel·ligent secretari dels "Amics de l'Art Vell" i Joan Junceda, el popular caricaturista.

Una impressió justa de la Festa ens la dona espontàniament Joan Junceda en una lletra dirigida al nostre caríssim amic Pere Borràs i Estruch. "Encara em dura — diu — el bressoleig de la gran diada d'ahir. La visió de la imatge del Sant Crist, que tantíssim mou a devoció; la cerimònia religiosa del mati, vista de tan aprop i acompanyada de tan belles cantúries; el dinar a la vostra acollidora taula en companyia de tan gentils hostes i tan exímies personalitats... i a la tarda els bellíssims parlaments dels Jurats, les lectures emocionades dels poetes i la visió civilíssima de tot el poble d'Igalada, ajuntant-se en homenatge al seu estimat Crist i cantant tots plegats les seves llaors... són coses inoblidables que hom se sent ditxós d'haver pogut presenciar"...—R.

GASETA COMARCAL s'ocupava dies enrera dels Arxius de la ciutat. Des d'aquestes planes reanudarem la campanya iniciada anys ha en la premsa igualadina. Creiem, però, que tot intent seriós de reorganització del nostre patrimoni documental, ha d'ésser precedit pel nomenament o designació d'un Arxiver Municipal. No tot han d'ésser inspectors d'arbitris ni honorables empleats que vetllin curiosament per la nostra Hisenda. El càrrec d'Arxiver té tanta o més importància pel bon nom de la ciutat davant la Història.

Ara que s'estan fent a la Casa Comunal notables i encertades reformes, seria ocasió oportuna per a què es reservés algun lloc adequat a l'Arxiu. Però que, abans que tot, s'anés, definitivament, a cercar el nostre Arxiver. I no costaria pas gaire de trobar-lo...—J. R. i F.

RAFAEL ALBERTI, el poeta que algú de imaginació estel·lar exalça fins la "Ossa major" continua, dins les planes acollidores de *La Gaceta Literaria*, aquells poemes seus — factura any 2555 — dedicats a Stan Laurel, Oliver Hardy, Ben Turpin, Louise Fazenda, Charles Bower, etc.

El rètol "Yo era un tonto y lo que he visto me ha hecho dos tontos", a més de semblar-nos molt veridic és l'anticipació d'un vers tan ideal com aquest, collit al volt en les frondositats albertianes:

Si yo te digo que mi alma tiene patas de puerco con ojos de perdiz

...que és un dels que té més flúid — com diria el nostre Sánchez-Juan. A més, així que Alberti vol dir quelcom malsonant empra, amb sàvia oportunitat, l'idioma francès, la qual cosa li permet d'*imbrogliare* notablement la xarxa de les seves concepcions forçadament estrofolàries.

Maruja Mallo hi fa uns gargots *ad hoc*, que trobem molt bells i expressius—confessió apart de què són indesxifrables.

Bé, molt bé. Un duo així, associat, pot ésser una font de ingressos considerable per a Charenton, Ciempozuelos i altres establiments similars, si els lectors de *La Gaceta Literaria* s'hi capliquen gaire.—S. i A.

UN DELS MOLTS IDEALS SECUNDARIS DE UN POBLE ha d'ésser, ens sembla, el vestir bé; però el vestir bé sense cap significació reaccionària o limitació a privilegis de classe u oligarquia, sinó simplement sentat en tota una ampla base democràtica.

Carles Soldevila l'altre dia a *La Publicitat*, insistia sobre aquest tema i exposava la conveniència d'assistir als inaugurations de teatre, per exemple, amb *smoking*. D'acord, completament d'acord. Si en la nostra població s'hi donessin inaugurations de teatre de importància, aconsellariem als nostres amics l'ús d'aquesta prenda rara en la indumentària del nostre país. Ara, però, com que els empresaris locals tenen un sentit comercial tan afinat, que la qualitat dels seus espectacles es

compensaria mantes vegades anant-hi amb mànegues de camisa, en la nostra ciutat no hi ha problema.

Soldevila veu, en el fet d'anar d'etiqueta al teatre, un millorament notable en la dignitat del mateix. I aquesta és per nosaltres la valor del vestir bé, que no defensem per simple dèria sumptuària, sinó pel relatiu efecte que pot tenir sobre el caràcter de l'individu. Ve a ésser un complement de l'educació. L'home ficat dins una epidermis exterior diferent, es comporta de una manera o de una altra. Estem segurs que en un país en què les classes populars vesteixen bé, exemple Anglaterra, es dona un notable pas en la suavització del xoc social. És un lubricant excel·lent en les relacions de classe, no sols pel que representa en si, sinó àdhuc per pressuposar determinats estats de fet, com un millorament de vida de salaris, etc.

En un país on es vesteixi bé, els partits extrems no poden emprar resolucions marxistes en el capgirament social. Han d'ésser evolucionistes. Ningú no s'imagina certament un incendiari amb *smoking*. Al fi i al cap, potser, si en la Revolució francesa, els "sans-coulottes" haguessin anat amb mitges de seda, casaca i corbata de randes, s'hauria fet la mateixa feina però estalviant-ne les horrors. Si aquests no es varen poder evitar, va ésser segurament, entre altres causes, pel fet de la desigualtat, que implicava que les casaques i les randes les duguessin solament una mena molt limitada de individus, mentre un altre estol molt nombrós, estava forçosament sotmès a una forma molt primària d'abillament moral i material.—P. P. i Q.

EN LES EXPOSICIONS que es celebren a Igualada—ho hem sentit dir moltes vegades—no hi ha gaire feina a fer per aquells cartellots eloqüentíssims, que senyalen l'adquisició de una obra. Amb tot, però, el seu nombre va augmentant, lentament, això sí, a mida que es succeeixen les exposicions. Fan la seva aparició cautelosament, amb precaució, emparant-se, generalment, dels quadros més petits i més insignificants.

Un amic nostre atribueix aquest resultat tan minso a la gasiveria de la nostra gent adinerada.—Desenganya't, no hi ha res a fer—ens deia textualment—entre nosaltres, l'home que es deixa impressionar per l'obra de un artista, compra, no la tela que l'ha impressionat pel seu colorit, per la seva expressió o per qualsevol causa, sinó el quadret més petit que troba. El major grau de civilitat entre nosaltres, consisteix en enamorar-se de un quadro, però recular davant del seu preu exhorbitant—¡quatre o cinc centes pessetes!—i comprar en canvi un bodegó del mateix artista, que els el dona per deu duros amb marc i tot.

Nosaltres, no som de la mateixa opinió que el nostre amic, el qual, confessem-ho, cerca sempre cinc peus al gat. Però, no obstant, creiem que si és el nombre d'adquisicions el que senyala, en definitiva, l'obra de un artista, és la mateixa

circumstància la que qualifica un públic de compradors o d'abstencionistes.

I en pensar en la considerable quantitat d'estampes litografiades de procedència alemanya, Cristos que revelen un dolç acontentament de la vida, o algun Sant Josep de galtes rosades i figura geomètrica — que guarneixen els nostres interiors àdhuc els de més prestigi, i en considerar amb quanta de avantatge podrien ésser substituïts, no ens podem estar de sentir una mica de recança.—J. P.

A TOTS AQUELLS QUI PER PROPIA VOLUNTAT, maldament sigui sense subjecció a mesquins egoïsmes, se abroguen, sempre difícil i compromesa, una missió orientadora, els exigirem sempre un mínim de capacitat de selecció i el sentit de responsabilitat bon tros afinat.

Aleshores s'anul·laria i es faria impossible la possibilitat dels analfabetismes escrits. Tal uns — diguem-ne — articles sobre temes de circulació pública que hem llegit amb horror i que no s'haurien tolerat ni a l'hora més difícil de la decadència de la llengua.—A. R.

ACRADOSAMENT REMARQUEM I AGRAIM que una idea apuntada en el nombre d'agost hagi trobat bon acolliment en el si de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, car sabem que aquesta benemèrita institució, amb una gentilesa que l'honora, està disposada a procurar pel seu compte que en la nostra Biblioteca Pública de la Casa de Cultura hi figuri un bust del savi doctor En Jaume Caresmar, aquell canonge de l'orde Premonstratense, la fama del qual com és sabut, traspassà les fronteres de la pàtria.

Ahora és propòsit de la susdita Casa de Cultura, concentrar la seva atenció en reunir totes les obres d'autors igualadins de les quals es tingui notícia.—G. C.

TOS — PASTILLES MORELLÓ

ENQUANY ELS AIRES AUTUMNALS ens han dut una sèrie d'atemptats contra significats homes polítics, i cap d'ells no ha tingut conseqüències que fossin de lamentar.

D'aquests atemptats, el que revestí més importància, per molts conceptes, és el del príncep hereu de la corona d'Itàlia.

Efectuat a Brussel·les, en ocasió del prometatge d'Humbert de Savoia amb la princesa Maria Josepa de Bèlgica, pel jove estudiant italià Cerio Ferando Rosa, no tingué altra conseqüència, de moment, que produir una forta indignació popular.

Tot això, no tindria res de transcendental si no fossin les conseqüències d'orde polític que se'n deriven. I és que el Govern belga no permetrà l'entrada, a llur país, dels emigrats polítics d'altres nacions. Aquesta resolució gravíssima, si fos

adoptada per gaires Estats, a més de coartar la llibertat dels homes en matèria política i en l'esperit d'obstrucció a governants que poden considerar-se i a voltes ésser nocius, donaria als últims una impunitat que ningú és capaç de preveure. Que moltes voltes es sol lligar la seguretat dels Estats amb les conveniències dels qui els regeixen.—S. i A.

EN UNA DIADA genuïnament igualadina com fou la "Festa dels Goigs al Sant Crist" en va semblar molt oportuna l'assistència del nostre amic Cèsar Martinell. Tantmateix, d'ençà que fou celebrat el Tercer Centenari del Temple de Santa Maria, bé podem considerar a Cèsar Martinell com un igualadí adoptiu.—R. i F.

TOS — PASTILLES MORELLÓ

L'EXPOSICIÓ DE BARCELONA exerceix una forta suggestió, amb la seva grandiositat, damunt les vitals masses anònimes i damunt aquells qui s'acostuma a donar la classificació, a voltes relativa, de selectes. Els jocs d'aigua i de llum, i les meravelles de l'Art i la mecànica que tanca, a més de les meravelles de Le Forestier, anem a dir que aquesta suggestió la justifiquen abastament.—S. i A.

ENCARA HI HAN NOIES sentimentals que s'emocionen en les cintes de Rudy, com per exemple, recentment, en "Los cuatro jinetes del Apocalipsis".

REVISTA D'IGUALADA, exponent del pensar i dels anhels de la joventut conscient, s'adhereix a l'homenatge que tot Catalunya tributarà a mestre Martí Genís i Aquilar, vigatà i prosador insigne.

EL RECORDAR-SE

DELS ABSENTS QUE SOJORNEN A L'ALTRE MÓN

I PREGAR PER LLUR BENAURANÇA

ENS APORTA, ENTRE ALTRES VALORS I BENIFETS,

UNA MAJOR FERMANÇA

DE L'AFECTE I L'AMISTAT DELS VIVENTS.

REVISAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

BAS D'IGUALADA, IMPRESSOR

Banc de Catalunya

Capital: 50.000.000 de pessetes

Domicili social: Rambla dels Estudis, 10

B A R C E L O N A

SUCURSAL DE IGUALADA

SANT JORDI, 10

TELÈFON, 49

AGÈNCIES i SUCURSALS:

BARCELONA: (Sans, Sant Andreu, Gràcia), Madrid, Girona, Lleida, Tarragona, Arbúcies, Arenys de Mar, Badalona, Banyoles, Blanes, Calella, Hospitalet, Eivissa, Masnou, Mataró, Palafrugell, Palamós, Port-Bou, Santa Coloma de Farnés, Torroella de Montgri i Vendrell

BANCS ASSOCIATS:

Banc de Reus de Descomptes i Préstecs, Banc de Tortosa, Banque de Catalogne i Banc d'Olot

Banca.—Borsa.—Canvi.—Cupons.—Valors.—Girs.—Comptes Corrents.—
Caixa d'Estalvis.—Lletres de Crèdit.—Dipòsit de Valors en custòdia.—
Comptes Corrents de Valors.—Informacions Financieres

• • •

Negociem els cupons venciment 1 i 15 novembre

JAUME DURAN i TORNER

Sant Simplicí, 12
IGUALADA

OBRADOR DE BASTERIA i BRAGUERS

Es guarneixen autos i es fan fundes

Confecció i reparació de Braguers
per a tota classe de trencadures
Especialitat en els fets a mida

PREUS MOLT REDUITS

CAFÈ GOYA

IGUALADA

L'únic establiment que serveix
CAFÈ EXPRESS

Ressopons

Begudes

(No hi ha ràdio)

GUASCH GERMANS

*T E I X I T S
ESPECIALITAT
EN MOCADORS
DE BUTXACA*

---

*FÀBRIQUES A CAPELLADES
DESPATX: ALT SANT PERE, 72-74
TELÈFON 18.436 — BARCELONA*

P. Borràs i Estruch

**Drogues
Productes
Químics
Colonials
Primeres
matèries
per a la
fabricació
del paper**

**Apartat 11
Telèfon 51
I G U A L A D A**

**Agent de venda
dels Extractes de Quebratxe
de la Vda. i Fill de N. Puiggròs,**

S. en C.

**Agent exclusiu de venda de la
Igualdina de Cola i Gelatina**

S. A.
